

ארכיאולוגיה בירושלים

(סדרה שביעית מן המניין)

Archaeology

in Jerusalem

(7th Definitive Series)

339

1/1986

טבת התשמ"ו

משרד התקשורת
השירות הבולאי

MINISTRY OF COMMUNICATIONS
PHILATELIC SERVICES

ארכיאולוגיה בירושלים

כותרות ותבליטים (תגליפים) עשויים אבן:

ירושלים הועטרה בכל תאורי השבח וההלל האפשריים. יותר מכל עיר אחרת בעולם, הוכתרה העיר הזאת בכתרי תפארת ובזרי תהילה, כמו עיר אלוהים, עיר הנצח, עיר הנביאים, עיר הרוח והנפש, עיר היופי ועוד.

מצויים גם תארים העוסקים בצורתה של העיר: "ירושלים – הרים סביב לה" או "ירושלים – עיר של אבן". אכן, כל המתבונן בעיר הזאת, נתפס בקיסמה של האבן, ששימשה ומשמשת כחומר הבנייה העיקרי בעיר, בבנייה הפרטית והציבורית.

ריצוף הרחובות בעיר העתיקה, אף הוא נעשה באבן במיטב המסורת בת אלפי שנים, וציפוי כיפות הבתים אף הוא מאבנים מקומיות בגוונים שונים.

טבעי היה איפוא, כשביקשו אומני ירושלים ובוניה, לעצב את חזיתות בנייניהם, נפלה בחירתם על האבן. לא פסלי מתכת ולא יצירות בברונזה ובברזל, אלא הכל באבן: כותרות ותבליטים, חלקם באבן גיר קשה ואחרים באבן רכה, מהם באבן לבנה ואחרים באבן אדומה.

גם היבוא לא פסח על היצירה: שיש שהובא ברובו מאיזור איסטנבול, ואף מאיטליה, עוצב וגולף בידי אומני העיר לכותרות יפהפיות.

מכוש הארכיאולוגים, העלה בתחום זה אלמנטים מתקופות שונות ומתרבויות שונות, שמייחדת ומאחדת את כולם עבודת האבן הנאה, שהשתבחו בה אומני הכותרות והתבליטים.

כותרת בית שני, מאה א' לסה"נ: כותרת בסגנון קורינתי מהנאות שנחשפו בירושלים עשויה ביד אומן עדינה. היא שונה מהכותרות הקורינתיות שכן כל עליה מסוגננים וחלקים, ולא עלי קוצץ (אקנטוס) כמקובל.

היא זהה לכותרות בסגנון זה שנמצאו בירושלים, למשל, בקברי המלכה הלנה, וזמנם מן המאה הא' לסה"נ. מיוחדת היא במינה בכך שהפסל הירושלמי גילף עליה פרחי שושן המקיפים אותה. נמצאה בחפירות ברובע היהודי.

כותרת — בית שני, מאה א' לפסה"נ: כותרת בסגנון יוני, מהגדולות, שנחשפו בחפירות ארכיאולוגיות בארץ. עבודת הגילוף מעולה ולפי מידותיה וקוטר העמוד התנשאה במקורה בראשו של עמוד, שגובהו כ-10 מ'. על פי סגנונה יכולה להיות בת המאות 2–3 לפסה"נ. אבל סימון ספרות, שנמצא עליה, מלמד שהיא מזמנו של הורדוס, דהיינו מן המאה הא' לפסה"נ. ייתכן שבמקורה השתייכה לאכסדרות (סטווים — PORTICOS) שהיו בהר הבית. נמצאה ברובע היהודי ושברים של כותרות זהות נמצאו בחפירות למרגלות הר הבית.

מאיר בן דב

(מנהל משלחת החפירות, ליד הר הבית)

השרטוטים הראשוניים של הכותרות שנחמדו למעצב הבולטים
נעשו על ידי גבי מרתה ריטמיייר.

THE BASIC SKETCHES OF THE CAPITALS DEPICTED ON THE
STAMPS, WERE PREPARED BY MS. MARTHA RITMEYER

המעצב: א. וישהוף

DESIGNER: E. WEISHOFF

the 1st century CE. What distinguishes this particular capital is the fact that the Jerusalem sculptor ornamented it with roses which go all around it.

CAPITAL — SECOND TEMPLE, 1ST CENTURY B.C.E.

One of the largest Greek-style capitals unearthed in Israel. The carving is of a very high standard and, according to its size, must have originally crowned an 11 ft. high column. Its style is that of the 2nd-3rd centuries BCE but numbers engraved on it show us that it dates from the time of Herod, i.e., from the 1st century BCE. It was discovered in the Jewish Quarter; pieces of similar capitals have been found in digs at the foot of Temple Mount.

M. Ben-Dov

STONE CAPITALS AND RELIEFS

The city of Jerusalem has been praised in countless ways — more so than any other city in the world. It has been described as "the City of God, the Eternal City of the Prophets, the City of the Spirit and the Soul, the Beautiful City," to give but a few examples. It has also been described by referring to its physical characteristics — "Jerusalem — surrounded by hills" or "Jerusalem of Stone." The magic quality of its stone strikes every spectator — the stone which has served through its long history and down to our own times as the material commonly used for building in Jerusalem.

The roads of the Old City are constructed of stone in the age-old tradition as are the domed roofs of the houses with their varicoloured locally produced blocks. It was only natural, therefore, that when the builders and artists of Jerusalem were called upon to decorate the facades of their buildings, they should choose to work in stone rather than in bronze or iron. We thus find capitals and reliefs carved sometimes from hard limestone, sometimes from soft stone — some white, some coloured. Stone was also imported. Marble was brought from Turkey and Italy and engraved by the local craftsmen of capitals and reliefs. Archaeologists have unearthed examples from different periods and cultures, all with one thing in common — the fine stone work in which these craftsmen excelled.

CAPITAL — SECOND TEMPLE, 1ST CENTURY C.E.

Corinthian style capital unearthed during the excavation of the Jewish Quarter of Jerusalem — the delicate work of a master craftsman. It differs from the usual Corinthian capitals in that all of its leaves are stylized and smooth. It is identical to the capitals in this style discovered in Jerusalem at the tombs of Queen Helena, which date from